

Tweede kamer reactie op onderzoek “Minder Licht!?”

Aanvullend onderzoek naar veiligheidsbeleving is gewenst.

De conclusie dat de ROVL-2011 lichtreductie in de openbare ruimte en verdere energiebesparing niet in de weg hoeft te staan, is recentelijk door de Tweede Kamer overgenomen. De Minister ziet geen aanleiding om de richtlijnen aan te passen. Uit het onderliggende onderzoek Minder Licht?! van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde NSVV bleek tevens dat er weinig actueel onderzoek is gedaan naar veiligheidsbeleving. Hier is echter door de minister niet dieper op in gegaan.

Het project Minder Licht!? is in 2014 opgestart naar aanleiding van de motie Dik-Faber. In die motie wordt de vraag gesteld of het binnen de huidige richtlijnen voor openbare verlichting (ROVL-2011 en NPR13201) mogelijk is om met minder licht toe te kunnen. Dit om minder lichtvervuiling te bewerkstelligen en energiebesparing te realiseren. De onderzoekers Joren van Dijk en Roger van Ratingen zijn op basis van een analyse van de huidige ROVL-2011, literatuuronderzoek, expertinterviews en een drietal workshops tot een aantal conclusies en aanbevelingen gekomen die uiteindelijk hebben geresulteerd in een antwoord op de motie Dik-Faber. Het betreffende rapport is te gebruiken als een praktisch toepasbare oplegnotitie voor de ROVL-2011.

Belangrijkste conclusies

De onderzoeksopzet inclusief interactieve workshops in Putten, Amersfoort en Houten met een ruime vertegenwoordiging van het werkveld, heeft geleid tot een waardevolle verzameling kennis en inzichten. De twee kernconclusies zijn:

- Binnen de scope van het onderzoek dat betrekking heeft op verblijfsgebieden in de openbare ruimte is binnen de ROVL-2011 lichtreductie mogelijk, waarmee energiebesparing en een vermindering van de lichtvervuiling kan worden gerealiseerd.
- Er kunnen op dit moment weinig gefundeerde uitspraken worden gedaan over de vraag of de huidige richtlijnen voorzien in de gewenste veiligheidsbeleving. Er is namelijk weinig onderzoek verricht naar de relatie tussen openbare verlichting en veiligheidsbeleving, zeker in vergelijking met de relatie tussen openbare verlichting en fysieke veiligheid. Wel zijn er aanwijzingen dat er een relatie bestaat tussen openbare verlichting en veiligheidsbeleving. Er bestaan met name sterke aanwijzingen voor een relatie tussen ruimtelijke helderheid en veiligheidsbeleving en hoe deze ruimtelijke helderheid bereikt kan worden.

Van Ratingen: “We zijn blij met de resultaten en de conclusies die het onderzoek ons heeft opgeleverd. Maar tegelijk betekent het ook dat er nog heel veel werk aan de winkel is. Duurzaamheid en energiebesparing in de openbare ruimte komen niet vanzelf en houden niet op bij een enkele inspanning. Het blijven delen van kennis over moderne technieken, nieuwe inzichten en doorontwikkeling zijn essentiële elementen om de openbare ruimte te laten meebewegen in de tijd.”

Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies deden Van Dijk en Van Ratingen een aantal aanbevelingen:

- De ROVL-2011 is een goed onderbouwde richtlijn, die gemeenten en provincies een praktisch handvat biedt bij het verlichten van hun openbare ruimte. De richtlijn voorziet echter niet in iedere specifieke situatie, daarom is het creëren van een goede en duurzame openbare ruimte maatwerk. Het advies is daarom: bewust en deskundig verlichten.
- Om ervoor te zorgen dat de lichtkwaliteit aansluit op de moderne ontwikkelingen, technieken en bewegingen en om verdere energiebesparing door te voeren, is het belangrijk om actief aan openbare verlichting te blijven werken en kennis met elkaar te delen. De effecten van verlichting zijn niet los te zien van de openbare ruimte. Daarom dient de volledige openbare ruimte in ogenschouw te worden genomen.
- Op dit moment ontbreken een goed inzicht in de correlatie tussen openbare verlichting en veiligheid, een compleet overzicht van de factoren die de relatie beïnvloeden, de relatieve sterkte van deze factoren en hoe deze factoren elkaar beïnvloeden. De belangrijkste reden dat er nu geen uitspraken gedaan kunnen worden over de relatie tussen openbare verlichting en veiligheidsbeleving, is het ontbreken van empirisch bewijs. Nader onderzoek naar de correlatie tussen openbare verlichting en veiligheidsbeleving moet hierin voorzien.
- Lichtprofessionals en experts op het gebied van sociale veiligheid moeten vaker samenwerken bij onderzoek naar de relatie tussen openbare verlichting en veiligheidsbeleving en het ontwikkelen van lichtplannen voor de openbare ruimte.

NSVV positief

Namens de NSVV reageert voorzitter Rob Metz enthousiast op de resultaten van het Minder Licht?! traject: “Het is goed dat we vooroordelen met dit onderzoek hebben kunnen wegnemen. Er is door velen goed werk verzet en zeker zo belangrijk – er is tussen vakgenoten een goede discussie op gang gebracht. Dat is ook de rol van de NSVV: vergaren en delen van kennis over licht. Ik wil iedereen die heeft bijgedragen aan dit onderzoek daar dan ook hartelijk voor bedanken. Ik hoop dat de landelijke politiek gebruik blijft maken van onze kennis. Daarnaast hoop ik dat dit onderzoek er toe bijdraagt dat nog meer dan nu er een honger ontstaat naar kennis over het bijzondere fenomeen licht.”

Hoe verder?

“Het onderzoek vraagt om vervolgstappen”, aldus Van Dijk. “Ik pleit ervoor om op basis van onderzoek onze kennis over veiligheidsbeleving in de buitenruimte te vergroten. We weten nu nog te weinig over de werkzame mechanismes en welke rol verlichting daarin precies speelt. Ook moeten we cases van verlichting verzamelen, deze beoordelen op het effect op veiligheidsbeleving en publiceren zodat lichtprofessionals kunnen leren van eerdere projecten.”

De NSVV gaat samen met de stichting OVLNL nadenken over het doen van een breder (veiligheids)belevingsonderzoek. Onderdeel van het onderzoek zal de oproep aan gemeenten, wegbeheerders en andere belanghebbenden zijn om samen aan de slag te gaan met pilots in hun eigen beheersgebied rond veiligheidsbeleving. Er zullen middelen moeten worden ingezet om dit onderzoek mogelijk te maken. De openbare ruimte is er niet alleen overdag, maar wordt steeds meer in de avond- en nachturen gebruikt. Wilt u meedenken over dit vervolgonderzoek, neem dan contact op met NSVV of OVLNL.

Download het rapport op de NSVV website

Het eindrapport Minder Licht?! is gratis beschikbaar voor geïnteresseerden op

<http://www.nsvv.nl/rovl2011-hoeft-lichtreductie-weg-staan-nader-onderzoek-naar-veiligheidsbeleving-is-gewenst/>

De brief van de minister van Infrastructuur en Milieu aan de Kamer kunt u downloaden op:

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2016Z09355&did=2016D19349

www.nsvv.nl

www.ovlnl.nl